

“Üçüncü Cephe” üzerine

Toplumsal ve politik kutuplaşmanın şiddetlendiği zamanlarda genellikle radikal solda, özellikle de kendini Troçkist olarak adlandıran kimi çevrelerde derhal bir “üçüncü cephe” söylemi oluşmakta.

Bu tip kutuplaşmaların genellikle güçlerin ve mücadelelerin farklı iki kutbun çevresinde yoğunlaşması biçiminde gerçekleştiği dikkate alınacak olursa, radikal solun “üçüncü” kutup ya da cephe biçiminde bir slogan ileri sürmesi, onun iki kutbu da sınıfsal ya da politik içeriği bakımından onaylamadığına işaret eder. Bu tepki anlamlı, hatta sağlıklı olarak algılanabilir, zira son tahlilde üçüncü cephe çağrısını yapanlar proleter devrimci programlarını, asıl kutupları oluşturan emperyalist, burjuva ya da küçük burjuva parti ve akımlarınkiyle karıştırmak istemiyorlardır. “Ne Miloçeviç, ne NATO”, “Ne ABD, ne Saddam”, “Ne İslamcılık, ne Kemalizm”, üçüncü cepheciliğin son dönemlerdeki şiarlarından bazılarını oluşturmuştur. Kuramsal düzlemde devrimci duyarlığa karşılık geliyor gözükmekle birlikte, bu tür bir üçüncü cepheci politikanın somut politik karşılığının olup olmadığını biraz daha ayrıntılı incelemekte yarar var.

Savaş sırasında cepheler

Elektromanyetizm dünyasında ikiden çok zıt kutuplu etkileşim alanları yaratılabilir mi bilemiyoruz, ama sosyal ve siyasal mücadeleler alanında özellikle derin kriz ve savaş anlarında kitleler temel olarak iki cepheye ayrılır. Tarihte üç ordunun aynı anda birbiriyle kapıştığı savaşlara herhalde pek rastlanmamıştır, varsa bile çok ender olmalı ki savaş stratejisi öğretilerine alınmayacak denli istisnai kabul edilmiş. Bununla birlikte savaşan taraflardan birinin (ya da her ikisinin birden) saflarında dağılmalara, cephe gerisinde isyanlara, hatta saf değiştirip karşı kampa katılmalara sıkça rastlanmıştır. Savaşın ülke içinde devrimci ayaklanmalara ve devrimlere yol açtığı da görülmüştür. Gene de, bu kopuş ve dağılmalar aralarındaki çarpışmayı sürdüren taraflardan her ikisine birden karşı savaşmaya başlayan bir üçüncü cephenin oluşmasına yol açmamıştır.

Örneğin son dönemde Filistin’de FKÖ ile Hamas’ın çatışması, Hamas’ın bir üçüncü cephe yaratmasıyla sonuçlanmamış, cepheler arasında ittifak değişikliklerine (FKÖ-İsrail yakınlaşması) ve Gazze’de cephe önderliğinin değişmesine yol açmıştır.

Savaşın ne denli derin devrimci kopuşlara yol açabileceğinin en iyi örneği Rus devrimidir. Birinci Dünya Savaşı sırasında Almanya ve Rusya uzun ve kanlı bir boğazlaşmaya giriştiklerinde Rus devrimcilerinin (Bolşevikler) politikası savaşın emperyalist niteliği gereği “bozgunculuk”, yani silahların karşı cephedeki proleter kardeşlerine değil “içerdeki düşmana”, kendi ülkelerindeki emperyalist hükümete çevrilmesi olmuştur. Dolayısıyla, emperyalist Alman ve Rus ordularına karşı bir “üçüncü cephe” çağrısı yapıp her ikisine karşı birden bir savaşa girişmek yerine, Rus birlikleri (Troçki’nin deyişiyle “üzerine asker üniforması geçirilmiş işçiler ve yoksul köylüler”) içinde bozguncu propaganda ve ajitasyon yapmışlar, ve sonuçta asker Sovyetlerinin kurulmasını sağlayarak Şubat devriminin gerçekleşmesine katkıda bulunmuşlar, ardından da Ekim devrimine önderlik etmişlerdi.

Emperyalist saldırganlığın yol açtığı savaşlarda ise Troçkistlerin politikası, bu kez de bir “üçüncü cephe” açmak değil, ama o anın en önemli düşmanı olan emperyalizme karşı mücadeledir. Bu tip savaşların en son örneklerinden biri ABD emperyalizminin Irak’a karşı giriştiği işgaldir. Böylesi bir savaşta devrimci Marksistler, saldırıya uğrayan sömürge ya da yarı-sömürge ülkeyi rejiminin niteliğinden bağımsız olarak emperyalist saldırganlığa karşı desteklerler. Oysa pek çok sol akım, hatta kendini Troçkist olarak adlandıran çevre Saddam rejiminin faşizan niteliğini gerekçe göstererek “ne ABD emperyalizmi, ne Saddam” diyerek bir “üçüncü cephe” çağrısında bulunmuşlar, ama bu tür bir cephenin yaşama geçirilmesinin olanaksızlığı nedeniyle sonuçta emperyalizme teslim olmuşlar, ABD’nin Irak’ta oluşturduğu kukla rejim içinde ya da çevresinde yer almışlardır.

Peki, devrimci Troçkistlerin bu politikası emperyalizme karşı gerici rejimlerle aynı cephe içinde yer almak gerektiği anlamına mı gelir? Kesinlikle hayır. Bizim politikamız her zaman “sınıf bağımsızlığı”dır. Bu, ne bir üçüncü cephe açıp hem emperyalizme hem de baskıcı rejime karşı aynı anda savaşmak, ne de rejimin

ordusu içinde erimek ya da onunla aynı “cephe” içinde yer almak anlamına gelir. Sınıf bağımsızlığını temel alan strateji, proletaryanın ve yoksul kitlelerin kendi bağımsız örgütlenmelerini, olanaklıysa kendi milislerini kurmalarını sağlamaları esasına dayanır. Kuşkusuz emperyalizme karşı mücadelede, farklı sınıf nitelikli güçlerle, hatta rejimin birlikleriyle güç birlikleri, askeri anlaşmalar yapmak olanaklıdır, hatta savaş gereği bu çoğu kez zorunlu olabilir, ancak bu asla devrimci partinin inşası ve proletaryanın bağımsız örgütlenmesinden vazgeçilmesi anlamına gelmez. Bu politikanın en önemli savunucularından biri, 1926’da Çin halkının Japon emperyalizme karşı verdiği mücadele sırasında Troçki olmuştur. Stalinist bürokrasinin Çin komünistlerini, “işçilerin ve köylülerin demokratik diktatörlüğü” olarak kabul ettiği Komintang’a kayıtsız koşulsuz katılmaya zorladığı bir dönemde Troçki ÇKP’yi Japon emperyalizmine karşı bağımsız proleter temelde ve sürekli devrim ekseninde mücadele etmeye çağırmıştır. Troçki’nin bu çağrısı, Japon emperyalizmine ve Komintang’a karşı bir üçüncü cephe açılması değil, Çin komünistlerinin asıl düşman olan Japon emperyalizmine karşı mücadeleyi (askeri ve politik) bağımsız proleter temelde sürdürmeleri talebidir.

Emperyalist saldırı dönemlerinde devrimci politikanın eksenini emperyalizme karşı mücadelenin oluşturması, devrimci Marksizm’in herhangi bir tür “yurtsever” ya da “ulusalcı” kavrayışından kaynaklanmaz. Bu politikanın temelinde yatan anlayış, emperyalist saldırı ve işgalin, o ülkedeki işçi sınıfının ve yoksul halkın enerjisini tüketmeye, onların bağımsız örgütlenmelerini ya da bunun olanaklarını ortadan kaldırmaya, kitleleri kölece bir yaşama mahkum etmeye, onların bilincini emperyalist “uygarlık ve demokrasi” kavrayışıyla bulandırmaya yönelik olmasıdır. Bütün bu tahribat kitleleri, o ana kadarki ulusal rejimleri ne denli diktatoryal olursa olsun, onun yönetimi altında sahip oldukları olanak ve koşulların çok daha kötüsüne mahkum eder ve devrimin imkanlarını iyiden iyiye sınırlandırır. Bir anlamda devrimin programı geriler, ulusal burjuva rejimin proleter devrimiyle yıkılması gündeminin yerini, ülkenin emperyalizmden bağımsızlığının sağlanması ve ulusun yeniden inşası şiarları alır.

Kriz dönemlerinde cepheleşme

Savaşlar politikanın silahların zoruyla sürdürülmesiye, krizler de kitlelerin politik duyarlılığının had safhaya ulaştığı, politik kurumların gündelik işlerliğinin akamete uğradığı, demokratik ve yasal çıkış yollarının tıkanmaya başladığı ya da hepten tıkanmış dönemlerdir. Yasama ya da yürütme organları içinde veya dışında patlak veren bir politik anlaşmazlık, farklı sınıfsal taleplerin yarattığı bir toplumsal uyuşmazlık, kitlelerin gündelik yaşamını sarsan bir ekonomik çöküntü gibi nedenlerle hükümet ya da rejim düzeyinde az ya da çok şiddetli krizler yaşanabilir. 1992'de Cezayir'de İslami Selamet Cephesi'nin (FIS) genel seçimleri kazanmasına karşılık Ordunun bir darbeye iktidarı eline alması (ve ardından gelen kanlı iç savaş), 2000'lerin ilk beş yılı içinde Bolivya'da işçi ve halk kitlelerinin ulusal maden ve gaz kaynaklarını emperyalist sömürüye karşı korumak amacıyla giriştikleri seferberlikler sonucunda ardı ardına bir dizi devlet başkanının devrilmesi, çok farklı özellikler içermekle birlikte, rejim krizine en iyi örneklerden ikisidir.

Bu tip krizlere ilişkin olarak önce bir noktaya dikkat çekmekte yarar var: Krizler bir dizi nesnel ve öznel koşulun bir araya gelmesi sonucunda patlak vermekle birlikte politik kutuplaşma esas olarak merkezi tek bir sorun çevresinde yoğunlaşır. Birinci Cezayir örneğinde gündemi seçimlerin iptal eden ordunun yönetime el koyması oluşturmuştur ve öne çıkmış olan bir demokrasi sorunudur. İkinci Bolivya örneğinde ise söz konusu olan hidrokarbür yataklarının özelleştirilerek emperyalist çokuluslu şirketlere peşkeş çekilmesinin önlenmesidir ve kitleleri harekete geçiren sorun ekonomik temellidir. Sorun kitleleri ve politik grupları sınıf temelinde ya da yatay olarak böler ve genellikle ikiye ayırır. Örneğin Cezayir de patlak veren sorunun çevresinde sadece iki tutum söz konusu olabilirdi: ya (kısıtlı halinde bile olsa) demokratik haklar ve seçim sonucu ortaya çıkan parlamento savunularak askeri darbeye karşı çıkılacak, ya da darbeye ve askeri diktatörlüğe destek verilecekti. Bolivya'da da, savlar ne olursa olsun, ya özelleştirmeler savunulacak ya da bunun karşısında tutum alınacaktı.

Bu sorunların ve onların oluşturduğu gündemin kendilerini ilgilendirmediğini, ya da bu konularda bir tavır almaya gerek olmadığını savunmak, bu tavrın sahiplerini kitlelerin dışına düşmeye, marjinalleşmeye mahkum eder, kitle seferberliklerini kendi programları doğrultusunda yönlendirme olanaklarından yoksun kılar. Krizlerin koşulları nesnelidir ve krizin oluşturduğu gündemin yerine yeni bir

gündem icat etmemiz olanaklı değildir. Krizin oluşturduğu ikilem karşısında da kitleler haklı olarak politik gruplardan net bir tutum almalarını bekler: savunulan tutumun gerekçelendirilmesinden bağımsız olarak, askeri diktatörlük ya da özelleştirmeler ya desteklenecek ya da bunların karşısında yer alınacaktır. Gündemin bizim dışımızda, hatta işçi sınıfının müdahale alanlarının dışında gerçekleşmiş olması, onun “yapay” olduğu anlamına gelmez.

Ama Bolivya ve Cezayir örneklerini bir başka açıdan da, işçi ve emekçi yığınların kriz sırasında oynadıkları rol açısından da incelemekte yarar var. Bolivya’da gerçekleşen kriz esas itibarıyla işçi ve halk kitlelerinin hükümete karşı güçlü seferberlikleri sonucunda patlak vermiş, kutuplaşma ya da cepheleşme emekçi kitleler ile rejimin güçleri arasında doğmuştu. Troçkistler genel hatlarıyla bu tür bir sürece görece daha hazırlıklıydılar, stratejik çizgileri daha belirgindir. Böylesine işçi ve emekçi seferberlikleri sırasında görev, bu seferberliklere aktif bir biçimde katılmak, ve krizin niteliğine uygun ve kitleleri kurulacak Sovyet tipi örgütlenmeler aracılığıyla iktidarın devrimci zaptına yönlendirebilecek acil, demokratik ve geçiş talepleri doğrultusunda yönlendirmeye çalışmak. Ve bunun için elbette devrimci partinin inşasını seferberliğin içine taşıyarak güçlendirmek ve geliştirmek. Böyle bir süreçte hiçbir Troçkist’in aklından, çatışma halindeki kitleler ile rejimin dışında bir “üçüncü cephe” oluşturmak geçmez.

Bununla birlikte kitlelerin önderliği düşünüldüğünde durum biraz daha karmaşık bir hal alabilir. Bolivya örneğinden devam edecek olursak, eğer kitlelerin önderliği Evo Morales’in MAS’ı (Sosyalizme Doğru Hareket) gibi reformist bir partinin denetimindeyse, ve bu önderlik izlediği politikalarla kitlelerin devrimci seferberliğini boğmaya girişmişse, nasıl bir çizgi izlemek gerekir? MAS’ın önderliğinde olan ama aynı zamanda kitlelerin seferberlik organları olma işlevi üstlenmiş sendikalardan, yerli halk örgütlerinden, komite ve konseylerden koparak, onların dışında bir “üçüncü cephe” örgütlenmesine girişmek düşünülebilir mi? Kesinlikle hayır. Troçkizm, devrimci partiyi, onun inşasını kitlelerden koparan, yalıtın, “kızıl sendikalar ya da Sovyetler” kurmaya hevesli bu türden maceracı sol sekterliğe (Lenin’in deyişiyle “sol çocukluk hastalığına”) kesinlikle izin vermez. Yapılması gereken kitle mücadelelerinin ve örgütlerinin içinde bir yandan işçi ve halk yığınlarının birliğini savunurken bir yandan da reformist önderliğe ve her türlü bürokrasiye karşı devrimci program temelinde

mücadele etmek, devrimci partiyi inşa etmek ve onu seferberliğin önderliği haline getirmeye çalışmaktır. Bolşevikler Rus devrimi sırasında proletaryanın birleşik cephesini oluşturan işçi Sovyetlerinden, bunların önderliği reformist ve sosyal şoven Menşeviklerin ve Sosyal Devrimcilerin elinde olmasına rağmen kopup bir “üçüncü cephe” kurmaya yönelmemişler, tüm politikalarını Sovyetler içinde çoğunluk haline gelme noktasında yoğunlaştırmışlardı. Bunu başardıklarında Sovyetler gerçekten devrimci bir nitelik kazanmış ve 1917 Ekim’inde tüm iktidarı kendi ellerinde toplamıştı.

İslamcı hareketin tetiklediği cepheleşme

Ama asıl sorun, Bolivya tipi görece “klasik” bir durumdan çok, Cezayir örneğinde görülen tipten krizlerdedir. Zira böylesi durumlarda kriz burjuvazinin ya da egemen kesimlerin kendi aralarındaki mücadeleler sonucunda patlak verir ve çoğunlukla halk kitlelerini enlemesine böler. Cezayir’de ulusalcı militarist kesimler ile İslamcı sermaye arasındaki mücadele sonuçta işçi ve yoksul halk yığınlarını güç merkezlerine olan uzaklıklarına bağlı olarak, din (ideoloji), bölge, aşiret vs. temellerinde ayrıştırıp birbirlerine karşı son derece kanlı bir boğazlaşmaya sürüklemişti. Kriz sırasında oluşan kutup ya da cephelerden hiç biri doğrudan (reformist ya da devrimci) işçi ve halk nitelikli değildi, ama işçi ve halk kitlelerinin kendi çevrelerinde toplanmasına (özellikle İslamcı cephe etrafında) yol açmışlardı. Böylesi bir kriz sırasında devrimci partinin politikası ne olmalıdır? Bir “üçüncü cephe” politikası mı?

Ne yazık ki Cezayir krizi sırasında kendini Troçkist olarak adlandıran akımların büyük bölümü kötü bir sınav vermişlerdir, özellikle de ülkenin eski bir Fransız sömürgesi olması nedeniyle burada kök salmış olan Lambertçi İşçi Partisi (PT). Bazı akımlar İslamcı hareketin militarist rejim karşıtı ve anti-emperyalist söyleminden etkilenerek FIS’i desteklerken, diğerleri FIS’in ve özellikle de GIA’nın (Silahlı İslamcı Grup) şariatçı programının karşısında laik ulusalcı rejimin desteklenmesini önermişlerdir. Elbette “üçüncü cepheciler” de olmuş, militaristlerin ve İslamcılarının dışında ve karşısında yeni bir cephenin kurulmasını önermişlerdir. Ne var ki bu öneri, ülkenin ikiye bölünüp iç savaşa sürüklendiği bir süreçte elbette havada asılı kalan bir propaganda şiarı olmanın ötesine

geçememiştir.

İşçi sınıfının doğrudan taraf olmadığı ve hatta iki burjuva gerici kamp arasında bölündüğü kriz koşullarında hareket noktası, bu kampların önderliklerinin niteliğinden önce, krizin temelinde yatan nesnel sürecin Marksist kavrayışı olmak durumundadır. Bu noktadan bakıldığında Cezayir’de işçi sınıfının ve yoksul halkın karşı karşıya olduğu ekonomik, toplumsal ve politik sorunların, yoksulluğun, sefaletin ve baskının ana kaynağının emperyalizm işbirlikçisi militarist rejim olduğu tespitine ulaşmak zor olmaz. İslamcı burjuvazinin kurduğu akımların yoksul kitlelerin büyük bölümünü harekete geçirebilmesi ve desteğine alabilmesinin ana nedeni de, bu rejimin temel dayanağı olan ulusalcı ve Stalinist partilerin hain politikalarından başka bir şey değildir. Dolayısıyla bu tip koşullarda Troçkist partinin acil eylem programının ilk maddesi emperyalizm yanlısı militarist diktatörlüklerin yıkılması olmak durumundadır.

Militarist diktatörlüğe karşı seferberliklerin önderliği verili koşullarda gerici, karşı-devrimci şeriatçı akımların elinde olması Troçkizmin bu programını değiştirmez. Görev tüm demokratik kazanımları baskıcı rejime karşı korumak, yeni kazanımlara yönelerek ülkede devrimci demokratik bir dönüşümün yolunu açmaktır. İşçi sınıfını iktidara doğru yaklaştıracak olan mücadele önce militarist diktatörlüğün yıkılmasından geçer. Bunun sağlanış biçimi ve içeriği sosyalist devrimin de kaderini belirleyecektir. Kriz sırasında rejimin karşısında oluşan cephenin önderliğinde İslamcıların bulunması nedeniyle “laik” diktatörlüğün saflarına geçmek kitlelere ihanetten başka bir anlam taşımaz.

Öte yandan İslamcı hareketle de aynı cephe içinde bulunulamaz, ve bunun nedeni bu hareketin ideolojik söyleminden önce sınıf karakteri, yani burjuva niteliğidir. Şeriatçı hareketler ve onların oluşturdukları örgütler asla birleşik işçi cephesi organları olarak algılanamaz. Ne de iç savaş ya da anti-emperyalist mücadele koşullarında proletaryayı onların milislerine katılmaya çağırmanın söz konusu olabilir. Troçkist politika, rejime karşı mücadeleyi, Çin örneğinde olduğu gibi, bağımsız sınıf temelinde sürdürebilmektir. Eğer Cezayir’de olduğu gibi, İslamcıların kazandığı demokratik seçimler bir darbeyle iptal edilmişse, kitleleri darbeye karşı parlamentoyu ve yerel yönetim organlarını savunmaya çağırmanın,

eğer rejim silahlı bir saldırıya geçmişse proletaryayı ve yoksul köylülüğü kurulmasına bizzat bizim öncülük edeceğimiz devrimci milislerde örgütlenmeye davet etmemiz gerekmektedir. İslamcılar mücadeleyi şeriat devletinin kurulması doğrutusunda örgütlerken, biz sürekli devrim programı doğrutusunda birleştirmeye gayret edeceğizdir. İslamcılar bize saldırırsa kendimizi savunacağız, ama bir yandan da rejime karşı mücadelede onlarla kısmi askeri anlaşmalar yapma kapısını da aralık tutacağızdır.

Dolayısıyla bu tip koşullarda Troçkist politika “ne askeri rejim, ne şeriatçılar” temelli hayali bir “üçüncü cephe” çizgisi değil, militarist diktatörlüğe karşı sınıf temelli bağımsız mücadele hattının inşası olmak durumundadır.

Türkiye’de “İslamcı-laik” cepheleşmesi

Türkiye’de Mayıs ayı başlarında Cumhurbaşkanlığı seçimiyle birlikte patlak veren rejim krizinin yol açtığı “İslamcı-laik cepheleşmesi” diye adlandırılan kutuplaşma, bazı bakımlardan Cezayir’deki militarist rejim ile şeriatçı akımlar arasında oluşan kamplaşmayı andırıyor olmakla birlikte, temel nitelikleri bakımından farklılık göstermektedir. Bunların başında da İslamcı cepheyi oluşturan AKP ve çevresinin temsil ettiği burjuvazinin esas itibariyle mali burjuvazinin bir kesimini oluşturuyor olmasıdır. Cezayir’de FIS esas olarak emperyalist sermaye karşısında yıkıma uğrayan ulusal burjuvaziyi temsil ederken, AKP Avrupa ve ABD finans sektörleriyle işbirliği içinde olan ve emperyalist sermayenin girişiyle birlikte daha da zenginleşen mali burjuvazinin temsilcisidir.

Bu önemli özelliği, AKP’nin MSP geleneğinden kopmasını olduğu kadar Avrupa yanlısı ve ABD müttefiki olması özelliklerini de açıklar. Bir anlamda Türkiye’de İslami sermaye evrimini tamamlayıp Türk mali burjuvazisi içindeki yerini almıştır. Ama İslami sermaye mali burjuvazinin bizzat kendisi değil, sadece bir parçasıdır ve diğer bölümleriyle olan rekabeti politik iktidar düzeyinde de sürmektedir. Öte yandan bu palazlanma evriminde geride kalmış olan küçük yerli sermaye çevrelerinin nefesi ve baskısı hala AKP liderliğinin ensesindedir. Bu yüzden de AKP ne “tam laik” ne de “tam şeriatçıdır”, Batı basınının deyimiyle “ılımlı İslamcı”

ya da “İslami demokrat”tır.

AKP'nin bu özelliği, Türkiye'deki krizi Cezayir örneğinden ayıran ikinci noktayı da aydınlatır. FIS'in kazandığı seçimlerin rejim tarafından iptal edilmesi ve yönetimi askeri bir diktatörlüğün üstlenmesi karşısında İslamcı akımların kitle seferberlikleri başlatmasına karşılık, Türkiye'de ne AKP ne de onun çoğunluğu altındaki Meclis, Silahlı Kuvvetlerin bildirili müdahalesi karşısında demokrasiyi savunmak için kılını kıpırdatmamıştır. Tam tersine, belki de Cezayir dersini iyi çalışmış olması nedeniyle, askeri kesim milyonluk mitinglerle kendisine bağlı kesimleri harekete geçirirken AKP, Cumhurbaşkanı aday Gü'l'ün deyişleriyle, “ülkeyi cephelere bölmekten kaçınmış”, yani burjuvazinin kitle seferberlikleri karşısında duyduğu korkunun refleksiyle başını kuma gömüp demokrasiyi Allah'ına emanet etmiştir. AKP, bırakın demokrasiyi, Hamas kadar bile kendini ve kendi parlamenter meşruiyetini savunma gücünden yoksundur. Bu açıdan bakıldığında ortada bir “İslami cephenin” bulunduğunu söylemek bile bir abartma olacaktır.

Osmanlı dönemini bir kenara bırakacak olursak, Cumhuriyet'in başından itibaren kendini koruyan, istikrarlı tek bir “cephe” olagelmıştır: askeriye. Kurumsal (ekonomik, politik, sosyal) düzeyde elinde bulundurduğu olanakları ve ayrıcalıkları her zaman korumasını bilmiş, bunları toplumsal ve ekonomik dönüşümler sürecine uydurmuş, sürecin kendisi için tehlike oluşturduğu anlarda ise demokratik düzene karşı kılıcını çekmiştir. Bugün de olan budur. AKP'nin önderlik ettiği yeni liberal reformlar, bu reformların gerektirdiği ulusal ve uluslararası politikalar, burjuvazinin bir parçasını oluşturan ordu üst yönetiminin devlet organları (özellikle de MGK) içindeki ağırlığını tehdit eder duruma geldikçe, generaller “en etkili savunma saldırıdır” şiarı uyarınca AKP hükümetine ve parlamento çoğunluğuna karşı savaş açmışlardır. Bu amaçla da, “laik cephe” adını verdikleri kendilerinin karşısında, olmayan bir şeriat korkusu yayarak (basın yayın organlarının da yardımıyla) bir “İslami cephe” icat etmişlerdir. Eğer aynı dönüşümleri bir başka parti (örneğin DYP veya ANAP) gerçekleştiriyor olsaydı, generaller herhalde karşılarında bir başka sıfatlı “cephe”ler ilan etmek zorunda kalacaklardı.

O halde Marksistler olarak soruna, rejim krizini tetiklemiş olan ordunun

kavramlaştırdığı “İslamcı-laik cepheleer” perspektifinden değil de, nesnel durumun politik tahlili ve devrimin çıkarları açısından bakacak olursak, demokratik kazanımlara yönelik bir Bonapartist tehdidin, hatta bir diktatörlük tehlikesinin bulunduğunu, buna karşı burjuva partilerinin, özellikle de iktidardaki (ve seçimler sonrasında büyük olasılıkla mecliste birinci parti olacak olan) AKP’nin kendisine bırakılan “demokrasi” alanında çeşitli manevralar yapmanın ötesinde herhangi bir direnç gösteremediğini ve gösteremeyeceğini, işçi ve emekçi yığınlarının bağımsız alternatifinin de henüz bulunmadığını görebiliriz. Dolayısıyla, ordu destekli burjuva medyasının yarattığı “İslamcı-laik cepheleer” gibi propaganda eksenli kavramların esiri olmanın yerine, proletaryanın bağımsız alternatifinin nasıl inşa edileceği üzerinde yoğunlaşmamız gerekmektedir.

Ne tür “Cephe”?

Ordu-CHP kaynaklı propagandanın yaymaya çalıştığı hazır “İslamcı-laik cepheleer” tanımını irdelemeksizin hemen kabul eden bazı sol akımlar, bir de bunun karşısında bir “nc” cephenin kurulmasını, bunun da bir “işçi cephesi” olması gerektiğini savunmaya başlamışlardır. Biz ise ortada bu tip cepheleer değil, ordu kaynaklı bir Bonapartist tehdidin ve diktatörlük tehlikesinin bulunduğunu, buna karşı işçi ve emekçi halk mücadelesinin örgütlenmesi gerektiğini söylüyoruz. Kuşkusuz bu tip bir tehdit karşısında en etkili mücadele (“nc cephe kavramıyla karıştırılmamak kaydıyla) Birleşik İşçi Cephesidir (BİC).

BİC’in olanaklarını araştırmadan önce, karşımıza çıkabilecek bir başka cephe anlayışına, olası Halk Cephesi nerilerine değinmekte yarar var. Stalinist ve reformist solun, demokratik kazanımların tehdit altında olduğu dönemlerde, burjuvazi içinde “demokratik” kesimler icat ederek işçi ve emekçi yığınları bu kesimlerle bir “ittifaka” yani aynı cephe içine sokup “asgari demokratik program”lı Halk Cepheleeri önerdiğini biliyoruz. Ama işçi sınıfı mücadeleleri tarihinden, emperyalist çağda burjuvazinin bir bütün olarak demokratik niteliğini ve enerjisini yitirdiğini, işçi sınıfını burjuvaziyle ittifaka sokmanın ve “asgari demokratik programla” sınırlamanın gericiliğin zaferi ve kitle mücadelelerinin yenilgisi anlamına geldiği dersini de çıkarmış durumdayız. Bugün Türkiye’de bu gerçeklik AKP ve diğer tüm burjuva partilerinin şaşsında bir kez daha kanıtlanmış

durumda. Bu yüzden de, işçi sınıfının burjuvaziden bağımsız alternatifinin geliştirilmesinde ısrar ediyoruz, ve halk cephesi nitelikli herhangi bir “üçüncü” cephe önerisine karşı çıkıyoruz.

Pekiye, BİC olanaklı mı? BİC, Bonapartist ve faşizan tehdit ve tehlikeler karşısında işçi sınıfının savunma birliğini gerçekleştirebilmek ve gericiliğin etkisi altındaki halk kesimlerine birleşik bir proleter önderlik sunabilmek açısından son derece önemli bir taktiktir. Bununla birlikte, bu taktiğin yaşama geçebilmesi bakımından bazı koşulların bulunması da gerekmektedir. Örneğin, bu tip bir cephenin temelini oluşturacak işçi kitle örgütlerinin ve bunların başını çeken partilerinin varlığına ihtiyaç bulunur. Eğer ortada işçi sınıfı kitlelerini yönlendiren, reformist, merkezci ya da devrimci partiler yoksa, BİC önerisi kime yapılacaktır? Kendisini “işçi sınıfının devrimci partisi” olarak gören, ama kitle hareketinde herhangi bir önderlik gücüne sahip olmayan bazı grup ya da partilere götürülebilecek bir BİC önerisi, sadece soyut bir propaganda unsuru olmakla kalmayacak, proleter hareketin ve Troçkizmin en önemli taktiklerinden birinin içi boşaltılmış olacaktır.

Elbette ki devrimci sol grup ve partilere işbirliği, eylem birliği, hatta cephe önerileri yapılabilir, ve yeri geldiği her zaman da yapmak gerekir. Ancak, kitle mücadelelerine yön verme etkisine sahip olmayan devrimci gruplarla yapılacak cepheler BİC değil, olsa olsa Devrimcilerin Birleşik Cephesi olabilir. Devrimci partinin inşası açısından büyük önem taşıyan bu taktiği BİC olarak sunmak, kendi küçük enternasyonal merkezini 4. Enternasyonal olarak ilan etmekle aynı anlamı taşır.

Öte yandan, eğer sınıfın kitle örgütleri olan sendikalarda, diktatörlük tehlikesine karşı direniş anlayışına yaklaşabilecek önderlikler, ya da sendikaları bu doğrultuda etkileyebilecek güçte akımlar yoksa, önemli bir bölümü ordunun muhtırasını destekleyen mevcut sendika bürokrasisini, yeni muhtıralar ve darbe tehlikesine karşı bir araya getirmenin olanağı olabilir mi? Gerçekliği kavramamız ve oradan hareket etmemiz gerekir. Elbette işçi ve emekçi yığınlar içinde, hatta sendikaların önderlik düzeylerinde demokratik kazanımları diktatörlük tehdidine karşı savunma doğrultusunda harekete geçebilecek kesimler vardır, ne var ki bunlar son derece azınlıktadır. Sınıfın büyük bölümü şaşırmış haldedir, belli

kesimleri CHP ve benzeri partilerin etkisiyle ordunun müdahalesini meşru görürken, çoğunluğu DYP/ANAP veya benzeri partilere oy vermekten başka bir yol görmemektedir. Sendikalar BİC'in doğal temel örgütleridir ve öncelikli görev bunların içinde sınıfın (burjuvaziden ve onun partilerinden) bağımsız politik seçeneğini geliştirebilmemiz gerekmektedir. Bu olmadan ve sendikaları dışlayarak BİC kurulamayacağı gibi, hayali BİC organları yaratmaya çalışmak da bizzat bunu öneren çevrelerin yıkımına yardımcı olur.

İşçi sınıfının bağımsız mücadele hattının geliştirilebilmesi her şeyden önce politik bir görevdir. Gerçekliğe karşılık veremeyen hayali cephe önerileri geliştirmekten önce, işçi ve emekçi mücadelesinin politik görevlerini tespit edebilmek gerekiyor. Ne yazık ki, "üçüncü cephe" söylemine kapılmış çevrelerde bu konuda net bir öneriye rastlayamıyoruz. Biz, 1982 Anayasasının ilga edilerek, Kürt halkının kendi kaderini tayin hakkı da dâhil olmak üzere her türlü demokratik hak ve özgürlüklerle donatılmış yeni bir Anayasa ve bu anayasayı hazırlamak üzere halk oyuyla seçilmiş bir Kurucu Meclis hedefleri konulmadığı sürece, işçi sınıfının ve yoksul halk kesimlerinin bölünmüşlükten ve burjuva partilerinin etkisinden kurtulamayacağını düşünüyoruz. Sendikalar, diğer işçi ve halk örgütleri, kendini işçi-emekçi partisi olarak gören akımlar bu şiarlar etrafında toplandıkça, sadece BİC'in temelleri doğmaya başlamakla kalmayacak, ama aynı zamanda "İslamcılık cepheler" diye tanımlanan kutuplaşmanın nasıl eriyip tek bir cephede, karşı-devrim cephesinde kaynaştığına tanık olunacaktır. Ve böylece BİC, devrim cephesine dönüşmenin olanaklarını yakalayacaktır.

18 Haziran 2007